

Zondaggroep I, 4 november 1962

Goedenmorgen, vrienden.

Ik wil vandaag nog eens even ingaan op:

DE GEDACHTEGANGEN VAN ALLERHEILIGEN, ALLERZIELEN EN WAT ERBIJ HOORT

Als je n.l. de wereld zo bezig ziet met het vieren van Allerheiligen en daarna met het vertroetelen van Allerzielen, dan ga je je toch wel eens afvragen: Waarom? Wat is er nu eigenlijk in die wereld, dat zo de nadruk legt op mensen, die dood zijn? Niet dat het erg is, dat een mens dood is, helemaal niet, want elke dood is eigenlijk alleen maar een soort verpoppen; een rups, die in een vlinder verandert.

Ik vind het natuurlijk mooi, dat ze terug denken aan al wat is geweest, maar ik heb altijd zo het gevoel dat de mensen dan net doen, of het een beetje hun verdienste is; of de dood toch wel een onmetelijke grens is, die niet overschreden kan worden.

Allerheiligen, mensen die overwonnen hebben. Wij zouden in onze kring zeggen: De ziel, die in het licht staat. Maar zo'n ziel, die in het licht staat, leeft intenser en eigenlijk nog meer verbonden met de werkelijkheid van uw wereld (niet van uw voorstelling daarvan, maar met de werkelijkheid), dan een mens, die op aarde is. Iemand aan onze kant, die waarlijk in het licht leeft, die voelt zich zo intens verbonden met al het gebeuren, met alle ontwikkelingen op aarde, dat hij zijn beste krachten, ja zelfs zijn hele leven vaak geeft om de mensen op de wereld of degene, die misleid door de wereld in het duister terecht zijn gekomen, te helpen. Er is eigenlijk helemaal geen reden om zo zegepralend en plechtstatig die zielen te herdenken. Ze zijn er altijd.

En dan Allerzielen. Nu doen ze net, alsof iemand, die geen stempel van goedkeuring en van heiligheid heeft gekregen, een arm zieltje is dat met een kaarsvlammetje, een preekje, een gebedje en misschien zelfs met een heilig misje dan eventjes wat opgekikkerd moet worden. Maar als je dat zo ziet, dan zijn een groot gedeelte van die arme zielen, waaraan ze op Allerzielen denken, eigenlijk wezens van licht. En als ze aardgebonden zijn, staan ze nog zoveel dicht bij uw wereld dan allen, die werkelijk in het licht leven. Een herdenking op een dag, een bijzonder medelijdende herdenking, is weliswaar een gebeurtenis, maar die toch een beetje overdreven aandoet.

Weet u, als ik een vergelijking moet maken: zo'n Allerzielenherdenking doet me denken aan een jonge werknemer in een bedrijf, die een jubileum wil gaan vieren, omdat hij nu één jaar in dienst is. Niet dat we er wat op tegen hebben, begrijpt u me goed, maar de werkelijkheid ligt op het ogenblik zo heel anders.

We weten allemaal dat het op de wereld nu niet direct prettig is. Bij ons in de geest beseft men beter wat er gaande is en ook wat eraan gedaan kan worden dan de doorsneemings op aarde. Wij zijn bezig met de wereld. We trachten haar licht te geven, maar daarvoor moet de wereld ons toch ook erkennen. Per slot van rekening, er is God. Natuurlijk, God wordt op de wereld erkend. Maar God is a.h.w. een hoogste instantie ergens in de verre verte.

Wanneer je vroeger in een provincie leefde, dan had je eigenlijk maar een autoriteit: de burgemeester. En dan was er een koningin, maar die was zo ver weg. Op haar deed je alleen in hoogste nood een beroep en dan nog vol aarzeling. Tegenwoordig; iedereen roept en schreeuwt om God. Dat is goed. Want God is eigenlijk de kracht, die in ons allen leeft. Maar men doet het dan met een voorbijzien van alle middelen, die God heeft gegeven. Ja, met een voorbijzien van de werkelijkheid, waarin God eigenlijk bestaat. En die werkelijkheid erkent geen scheiding tussen levenden en doden.

Zo kom ik dan in mijn poging om deze dagen als nog te karakteriseren tot de volgende gedachtegang:

Zou het niet beter zijn, als de mensheid niet sprak over de zegevierende heiligen en over de arme hulpbehoevende zielen of over haar zo beminde dierbaren, maar besepte dat alle dingen samen leven? Het is bij wijze van spreken alleen het wegtrekken van een sluier voor uw ogen. U ziet dat wij op het ogenblik hier feest vieren. Feesten, die zo hier en daar met Allerzielen waarschijnlijk ook nog herdacht worden, tenminste mij persoonlijk is het nog overkomen. Dat wij hier dus in grote getale aanwezig zijn en meer reëel aanwezig zijn. Wij leven; en wij leven intenser dan u. Als u open zou staan voor ons streven, voor ons werk, als u zou begrijpen dat de grote goddelijke Geest en alle krachten, die u zoekt in bijbelwoorden en in miraculeuze gebeurtenissen en weet ik wat nog meer, dat ze alle om u heen staan, dan zou het zoveel eenvoudiger zijn.

Leven is eigenlijk iets, dat je op aarde altijd verkeerd karakteriseert. Leven zo denken ze op aarde dat is in een lichaam zitten, of dat nu kraakt van de reumatiek of belast is met allerhande psychosomatische kwalen of dat het eigenlijk nog wel aanvaardbaar is of niet, het is leven. Een lichaam, dat is leven. En toch weet men, dat als de geest heengaat, een lichaam niets meer is dan een hoopje stof.

Het leven, dat is wat in ons bestaat, vrienden. En dan kunnen we ons beroepen op Meesters en op God, op de leraren en op de Openbaringen, maar het feit blijft gelijk. Leven is dat, wat in u is, en niet wat er ergens buiten staat. De kracht, die in u is, is dat wat voortbestaat praktisch onveranderd na de overgang. Alleen uw eigen denken, uw besef maakt uit, hoe u het beleeft, hoe u het zelf doormaakt; maar het leven blijft precies gelijk. Elke kracht die nu in u leeft, elke gedachte die nu in u bestaat, zal later kunnen voortbestaan. Alles, wat er aan werkelijke levensenergie is, gaat voort; en helaas ook elke fout, die u in de stof hebt gemaakt, bestaat voort in de geest. Een werkelijke scheiding is hier eigenlijk niet.

U herdenkt op een gegeven ogenblik toch ook niet b.v. de Barnevelder kippenboeren, en op een andere dag degenen, die erin geslaagd zijn minister te worden? Dat is moeilijk redelijk te noemen. De mens op aarde doet dit wel. Laten we daarom die dagen nu maar verder opzij zetten, niet omdat het zo slecht is om het te doen, maar omdat het vaak zo nutteloos is. En laten we dan daarvoor in de plaats zetten de reële verhouding tussen mens en geest.

Wanneer u hier op aarde leeft, dan heeft u uw eigen opvattingen en uw eigen ideeën. Voor de geest zijn al die stoffelijke dingen van weinig of geen belang. De geest vraagt niet van u - laat ons zeggen - de eeuwige trouw. En de geest vraagt niet van het voortdurend offertje en het bloemetje bij het portret enz. De geest vraagt alleen maar dat ene, wat voor die geest belangrijk is, wat deel is van de levende kracht: de genegenheid, het weten, dat je ook leeft in de geest van een ander. En wij leven allemaal of we willen of niet voort in de geest van een ander.

Wanneer u een enkel woord spreekt, dan heeft u iets van uzelf in een ander verankerd. En als dat woord betekenis heeft, als dat doordringt daar, dan is er een band geschapen. En die band is de werkelijkheid, niet de goede manieren, waarmee je een oprecht woord misschien bemantelt. Niet de conventie, waarmee je dan alles terzijde schuift wat niet precies past in een stoffelijk patroon. Het gaat om de band van geest tot geest, want de geest is het leven.

Natuurlijk zal iemand zeggen: Maar lopen we dan niet vast met de Bijbel? Lopen we niet vast met wat Jezus heeft geleerd? Heeft Jezus ons niet gezegd: Ik ben u de weg, de waarheid en het leven? Ja goed, maar wat was Jezus eigenlijk? Was Jezus maar een mens? Of was hij de hoogverheven Zoon van God? Of was Jezus misschien levende Kracht, uit God geboren, gevangen in een lichaam, zoals we allemaal zijn?

Ik ben u de weg, natuurlijk. Want Jezus heeft in zich de erkenning van de werkelijkheid en van God.

Ik ben u de waarheid. Want Jezus let niet op het lichaam en hij trekt zich nu heus niet veel aan van al die lichamelijke verhoudingen en conventies en wetjes. Wanneer hij wil genezen op de Sabbath, dan geneest hij op de Sabbath, al zegt iedereen dat een schandaal is. En wanneer iedereen een overspelige vrouw wil stenigen, dan kijkt hij haar eens aan en zegt; Je voelt je schuldig. Ga heen, zondig niet meer, mens, maar leef.

Ja, hij is het leven, de waarheid en de weg. Het leven, het bestaan, het tijdloze, dat in ons allen leeft, dat gaan de mensen proberen in een kastje te passen; een levende leeuwerik, ruimteloos en tijdloos, een directe band met de Schepper, dat moet niet in stukken worden

gehakt met een grensje hier en een lijntje daar en een uitgestippeld trapje zus en een poortje zo.

Zo is het menselijk denken. Maar is het waar? Is het werkelijk? Ach, vrienden, de grenzen die u maakt zijn de grenzen van uw besef, van uw denken, en niet de grenzen van de waarheid, van de werkelijkheid.

God is liefde. Ja, dat klinkt mooi: God is liefde. Maar ja, natuurlijk is God niet alle liefde. Déze soort liefde is zondig? en die soort liefde is niet passend; en gene soort liefde is zelfzuchtig; dat is God allemaal niet. Daar heeft dan zeker de duivel een dependance. Maar als hij dan zoveel macht heeft, is hij eigenlijk net zoveel als God.

God is liefde, God is het leven. Dat wil alleen maar zeggen, dat in God alle dingen één zijn. En dan mogen de mensen nog zoveel hokjes timmeren en nog zoveel plechtige herdenkingen hebben en dan mogen ze nog zozeer menen, dat ze bij een bepaalde geest behoren en bij de rest niet, ze zijn in God verbonden met alles. En dat is de werkelijkheid.

Het is moeilijk om zo'n onderwerp te behandelen, zonder of te lichtzinnig of te veel in de vorm van een predikatie te spreken. Maar laten we proberen het leven te begrijpen en na te gaan.

De meesten van u zien langzaam maar zeker de vrijheid (O pardon, u zegt; de dood) toch ergens in het verschiet. Misschien 10 jaar, misschien 20 jaar; je gaat er al eens over denken. Laten we ons toch bezighouden met de werkelijkheid.

God is liefde. God is de lichtende Kracht, die geen grenzen kent. Dat is heel belangrijk. Geen grens tussen uw leven en een ander leven. Voor God niet en in de werkelijkheid niet. Alleen in de mens, in de illusie, gebouwd op waan, in de onvolkomenheid van een redelijk denken wordt het feit dat er geen grens is, begraven.

U hoort het, nu zeggen ze buiten; He, he, alweer! Ja, dat geldt voor mij eigenlijk ook. Je vertelt het elke keer weer en je vraagt je af: Wanneer zal de mens begrijpen wat de werkelijkheid van het leven is? Geen grenzen! Alles, wat u zelf bouwt aan grenzen, is waan; dat is uw persoonlijke beperking.

Wanneer u op aarde leeft, is het logisch dat u door het lichamelijk bestaan aan bepaalde beperkingen onderhevig bent. Maar dat is slechts het voertuig; dat is een brokstukje van de werkelijkheid. Maar die geest van u is evenzeer een met de grote geesten, die de sterren regeren, een met die grootmachten die overal worden omschreven: de Heren van Licht en van Wijsheid, als ze een is met een eenvoudige mens, die haar begrijpt. Die eenheid is er, blijft er en kan niet worden vernietigd. Wanneer wij in ons die eenheid aanvaarden, dan moeten we dus eigenlijk niet zeggen, dat wij heilig worden of dat we het licht zien, dan moeten we alleen maar zeggen, dat we alleen meer werkelijk worden.

De mens met zijn onderscheid, met zijn angst ook vaak voor de dood, met zijn verwerpen van de continuïteit in zovele gevallen, die gooit de werkelijkheid alleen maar weg. De werkelijkheid, die het bewustzijn van de mens, God, de goddelijke Kracht en de harmonie daar doet vinden, waar de geest openstaat.

Nu het ik hier, geloof ik, wel een van de belangrijkste punten te pakken, die we in verband met Allerheiligen of Allerzielen maar ook in verband met het leven ooit kunnen bespreken.

Openstaan. Ja, wat is eigenlijk openstaan? U wilt allen open zijn voor de waarheid van de geest. Maar is dat open zijn nu een zonder-enige-conditie-alles-maar-accepteren? Menselijk gezien kan dat niet. U kunt als mens op aarde niet alles accepteren. Ge kunt proberen zelfs uw vijanden lief te hebben, maar u kunt uw vijanden nooit dwingen u lief te hebben, vergeet dat niet. En ge kunt proberen alles voor anderen te zijn, maar dan wordt de spoeling zo dun, dat er niets over blijft. Begrijpt u wat ik bedoel? We moeten dus wel degelijk zeggen; menselijk kan dat niet. Alle harmonie moet worden opgebouwd op een geestelijke basis. Ons begrip van werkelijkheid, van gebondenheid moet liggen in het denken. En de menselijke rede en het menselijk denken moeten we dan alleen maar gebruiken om daaraan een zo juist mogelijke richting en inhoud te geven. Dat is misschien lastig, want wat is een zo juist mogelijke richting en inhoud? Ik geloof, dat ik dat eerst stoffelijk zal uitleggen, indien u tenminste niet vindt, dat ik de wijding haast verlaat voor de lering, in feite zijn ze toch met elkaar verbonden.

Van uit een geestelijk standpunt gezien is stoffelijk alles redelijk en aanvaardbaar wat de eenheid, het geluk, de vrede, de vreugde bevordert door een gevoel van verbondenheid. Geestelijk bestaat er dus geen grens voor. Maar stoffelijk betekent het, dat je de vrede, de vreugde, de harmonie, de gebondenheid alleen kunt en moogt uitdrukken op een manier, waardoor je niet gelijktijdig ergens anders het tegengestelde scheidt. U voelt zich verbonden met een mens. U gaat naar een juwelier toe, slaat daar een ruit in en u geeft die mens een parelsnoer. Dat is erg mooi en u heeft uw verbondenheid uitgedrukt, u heeft wat kostbaars gegeven. Maar die juwelier dan? Die is het kwijt. Begrijpt u wat ik bedoel? Je kunt niet van de een nemen om aan de ander te geven. Dat is een illusie, die men heeft. Ik kan slechts uit mijzelf, uit mijn eigenwezen geven en uit mijn eigen mogelijkheden; en dan nog slechts voor zover ik geen ander daarmee werkelijk onrecht doe. Dus stoffelijk ben je welbeperkt.

De geest echter kent die beperking niet. Wanneer je dus op een redelijke manier reeds op aarde probeert dit gevoel van verbondenheid, van eenheid (dus van niemand nemende, wel aanvaardende als ze geven, maar nooit eisende) uit te dragen, wanneer je dus zo om je heen dat begrip van verbondenheid scheidt, dan komt er het ogenblik dat je dood gaat. En dan is het vreemde, dat de dood eigenlijk rijkdom betekent, want vele dingen, die je stoffelijk onmogelijk waren (misschien door je omstandigheden, door je inkomen, door je sociale verplichtingen) worden nu wel mogelijk. Het is net, of je een stapje hoger bent gekomen. Je bent iets vrijer.

Vergelijkenderwijze gesproken: in de Tempel in Jeruzalem had je de Hof der Ongelovigen. Daar werd dan nog wel eens een handeltje gedaan en er liepen ook de politie en de tempeldienaren rond. Dat waren nogal hardhandige jongens. En als je daar alles had gevonden wat nodig was, dan ging je verder naar de Hof der Vrouwen. Daar was eigenlijk geen politie toezicht meer, maar was het toezicht in handen van de Levieten. Als je dan nog verder kon gaan naar de Hof der Gelovigen, dan stond je alleen nog met de priester. Dan was je zo dicht bij God als je als mens maar bij God kon komen.

Nu zou ik dit willen vergelijken met de dood. Je komt op een gegeven ogenblik in het begrip leven. Het begrip leven, dat is de Tempel. Wanneer je nu op aarde leeft, dan heb je politietoezicht. Natuurlijk kun je ook in de Hof der Vrouwen komen of in de Hof der Gelovigen. U zou in het Heilige der Heiligen blasfemie kunnen plegen, natuurlijk. Maar we nemen aan, dat u toch ergens het goede wilt, dat u het leven wilt maken tot iets of de dood nu nog veraf of dichtbij is dat licht is. En dat wil dan zeggen: je bereidt je voor. Maar zodra je de voorbereiding hebt gehad, komt er de grotere vrijheid. Er is minder verschil, er is een grotere harmonie, er is een groter begrip. Dan ben je dus eigenlijk gelukkiger.

In de geest bestaat er misschien in het Zomerland (laten we dat dan de Hof der Vrouwen noemen) nog de verbondenheid van mens tot mens. Je gaat over en je ontmoet al je familieleden, al die lieve vrienden, al die banden uit vroegere incarnaties. In het begin denk je: Dit is het nu. Daar heb ik nu werkelijk de goddelijke Liefde gevonden, want hier is mijn vader, mijn Broeder, mijn kinderen. Ze zijn er allemaal. Wat ben ik gelukkig! Maar later zeg je: He, is dat alles? En dan denk je: Dit is te kort, dit is te weinig, dit kan niet helemaal zo zijn.

En dan ga je een stap verder. Je gaat naar de Hof der Gelovigen. Je verlaat de werelden van vorm. En ja, die vormwerelden zijn eigenlijk toch ook nog gebonden.

Ja, maar mijn God. Niet: het licht, waarin ik leef. Neen, mijn God. Ik zie God ergens anders en ik begrijp nu wel als ik eenmaal de vorm heb achtergelaten dat net niet belangrijk is, of het nu Jansen of Pietersen of Klaasen is, waarin God mij ontmoet. Alles spreekt mij van het licht. In het licht leef ik, uit dat licht put ik kracht en ik ga desnoods terug om anderen dat licht te brengen. Ik ben weer vrijer geworden. Vrijer van het persoonlijk concept. Ik voel me deel van het Hogere en ik probeer in een voortdurende uitwisseling met al die anderen een harmonie te scheppen van klanken, van kleuren; een gedicht, een lofzang eigenlijk van de schepping. En hier kan ik dan offeren, zoals er in de Hof der Gelovigen offeraltaren waren en zij het iets naar achter er een bekken stond. (Het was wel niet het grote bekken, dat Salomo wilde laten gieten, maar daar stond toch voor de priesters het bekken met geparfumeerd water voor de reiniging.) En zo ontdek je ook, dat je in een sfeer van klank en kleur, van lichtende werkingen iets moet offeren. Het idee van de persoonlijke binding is het eerste, dat je moet offeren. En in de tweede plaats offer je misschien wel de duif van de onschuld, zoals dat heet. Je brengt het offer van een verschil tussen jouw deugd en de schuld van een ander.

Maar is er wel een verschil? Je begint te beseffen: dat kan haast niet. En zo kom je dan zover, dat je je kunt wassen in de wateren der wijsheid. Een wijsheid, die je steeds sterker doet inzien, dat het niet gaat om een hemel, een aarde of een hel, maar dat het gaat om het leven. Het leven dat alles omvat: van de materie, waaruit je bent voortgekomen en al die ongekende werelden die je nooit hebt betreden tot je huidig bestaan toe. En dan is het net, of God gaat pulseren, of God gaat werken, gaat leven.

Dan zul je misschien weer denken: Hoe moet ik verdergaan? En dan krijg je de mens, die de wereld van het licht binnengaat; en dat kunnen we ook weer met de Tempel vergelijken:

De priester gaat binnen, en daar staan de tafels met de offerbroden, daar staan kandelaars met olielichten, daar staan al die impedimenta van de eredienst of moeten we zeggen: de symbolen van het leven?

Een tafel met borden. Het brood, het voedsel; Het voedsel, dat er eigenlijk is voor God maar gelijktijdig voor iedereen. Want oorspronkelijk was het niet de bedoeling, dat het brood ergens opgesloten zou staan (een gouden pronkbrood), maar dat er werkelijk brood zou zijn, omdat God leeft in alle graan. Als er iemand honger heeft, Gods brood is er en God wil toch voeden. Zo ga je begrijpen, dat al die kracht, al dat licht, al die glorie niet is God (het pronkbrood, het heerlijke offer), maar dat het iets is voor de honger. En dan leer je het licht te nemen, en terug te dragen naar hen die hongerig zijn, ook al bevinden ze zich misschien in de voorhof of in de Hof der Ongelovigen of staan ze pas te kloppen aan de poort. Dan begrijp je, hoe dat eigenlijk samengaat.

En misschien ga je dan nog een stap verder, wie zal het weten? Je schrijdt door het gordijn van het verblindend witte licht: Gods glorie, waarachter Zijn wezen Zich verbergt. Maar als je dan in die ruimte binnenkomt, wat is daar dan? Een Arke des Verbonds, een symbool misschien? Of misschien wel niet. Maar de God, Die je had verwacht, is er niet. Er is alleen vrede, er is licht. En als je die vrede en dat licht op je laat inwerken, dan is er een stem, niet buiten je, maar in jezelf. Dan ontdek je dat je deel bent van God; en dat er geen onderscheid is tussen jou en de laagst gevallen ziel, tussen het hoogste goddelijke Licht en de diepste duisternis. Dan erken je alleen maar, dat er de band is, die alomvattende, bindende kracht, die uit zichzelf alles voortbrengt. Die als het ware de zuilen van de toornige God, de rechtvaardige God en de God van lichtende schoonheid, waartussen het gordijn hangt dat het Allerheiligste verhult, uit zich voortbrengt, omdat de mens alleen Go.d wil zien in Zijn attributen.

Zo gaat het ook met de mensen. Je denkt aan de dood; en die staat al klaar met zijn attributen: bloemen, licht, de plechtigheid en wat erbij komt. Maar wat is het eigenlijk? Niets. Want als je door het gordijn van de angst voor de dood bent gegaan, gaat het leven voort; alleen is het rijker en spreekt het duidelijker. Ziet u hoe de symboliek, de werking van dit alles eigenlijk aaneensluit tot een geheel?

En juist daarom, leven is niet zoals de mens denkt een voortgaan in de tijd of het krampachtig streven in een omsloten perkje van stoffelijk zijn. Het leven is al die dingen tezamen. Het leven is gelijktijdig God en de tempel der schepping, waarin God woont. En waar je ook gaat of je de buitenste muur bereikt en daar een ogenblik de hand op legt, of staat voor het Allerheiligste het is dezelfde God, het is hetzelfde leven, dezelfde werkelijkheid

Hoe kan ik u eigenlijk doordringen van die grote waarheid? Ik kan natuurlijk weer Meesters gaan citeren. Ik kan het Verre Oosten erbij halen met zijn raadsel spreuken enz. en die voor u verklaren, maar zijn die dingen niet allemaal precies hetzelfde?

Het leven is een boom, die wortelt in de aarde en rijst tot voor Gods troon, vertakkend zich in de hemelen.

O, dat is het leven, natuurlijk. Een ander vraag je: Wat is leven? En hij zegt:

Het is de lichtende essentie, waarin de ervaring mogelijk is, waaruit het bewustzijn opbloeit. Het is de band van eenheid, waarin alle dingen een en hetzelfde zijnde en erkennende, de waarheid uitbeeldt.

O, dat is waar. En dan ga je naar een ander toe en zeg je: Wat is leven? Dan zegt hij:

Leven is het wonder, dat God ons heeft gegeven.

Het is God Zelf. En als God ons Zijn kracht en een deel van Zijn wezen geeft, dan mogen we dat wel een wonder Gods noemen.

Maar waar blijft de zin? Dan kan ik gaan praten over de Boeddhistische opvatting, over de Hindoe opvatting van leven en teruggaan naar de oude Dodenboeken van de Thibetanen en de Egijptenaren. Maar het vreemde is, als ik me nu werkelijk zo bezighoud met de wijsheid, van die mensen, dan vind ik de omschrijving van het leven, maar ik vind ook een preoccupatie met de dood. Maar de dood is juist het minst werkelijke van alle dingen. Het doodzijn is alleen maar de waan der zinnen, die hun beperkte voertuiglijkheid niet voelen. De dood is het gordijn van de angst, dat hangt tussen jou en de werkelijkheid. De dood is de droom, die je droomt en waaruit je weigert te ontwaken om aan de poort der werkelijkheid te komen. Meer niet.

Dit is misschien een erg diepzinnig betoog. Ik hoop, dat het ergens duidelijk is, want het is eigenlijk wel het meest belangrijke van alle dingen, niet alleen voor Allerzielen en Allerheiligen maar zelfs voor het dagelijks leven dat u weet dat er geen scheiding is, dat er ook geen stoffelijk voorbehoud is en dat er in de geest toch misschien wel ergens de benepen bekrompenheid kan zijn van iemand, die dat licht en die werkelijkheid van leven niet wil aanvaarden, maar dat dat voor u niet telt, en dat er voor u een zee van lichtende kracht is, waaruit u ademt, waaruit u leeft, die elke gedachte helpt bevrijden, die u doet zien, die u de vreugde geeft van een zonnige dag en het gevoel van de regen op de huid. Noem nu dat besef een kracht. Een kracht, die niet wordt beperkt door menselijk denken, door menselijke wetten. Ja, zelfs een kracht, die in geen enkele openbaring waar wordt uitgedrukt en die in alle wetten, welke de mensen namens God hebben gesteld ten slotte nog vaak wordt verloochend. Bedenk: een kracht, die is nu voor mij. Waarvoor heb je de magie, de magie der dingen dan nog nodig? Waarvoor heb je dan de esoterie nodig met al haar moeizame stappen, als je dat licht beleeft, dan is het er. Waarvoor heb je dan nog een school nodig? Waarvoor heb je ons nodig? Wat heb je nog nodig, als je dat licht van het leven zelf ziet, dat tintelende bestaan, die harmonische verbondenheid, waarin alles wordt samengevoegd in de grote werkelijkheid, zonder voorbehoud en onderscheid? Als je dat kent, dan spreken wij als deel van uw wezen en we zijn deel van uw wezen; dan is God in u en dan zijn alle werelden en alle tijden in u, want er is geen scheiding en geen onderscheid.

En als ons bewustzijn dat niet toelaat, want helaas hebben we altijd nog het bewustzijn, dat het verschil probeert te zien en niet de overeenkomst, dat probeert om de disharmonie te kwalificeren en niet de harmonie te ondergaan en te beleven, dan zijn we ons daarvan misschien niet bewust, want dat is het feit, dat is het leven. Leven is licht, leven is kracht, leven is God en leven is de enige werkelijkheid.

Ja, ik heb dat mooi gezegd, vind ik wel. Maar heb ik nu wel genoeg gezegd en heb ik het duidelijk genoeg gezegd? Weet u, het is moeilijk om uit de geest en uit een vrijere vorm van leven iets te zeggen.

Hoe kan de vlinder aan de rups vertellen wat het is om van bloem tot bloem te gaan in de zon? En als wij dan zeggen; Wij puren de honig van alle bloemen, dan zal de zorgelijke rups zeggen; Wees toch niet zo lichtzinnig, knaag je blad, dat is noodzakelijk om groot te worden. Maar zij vergeet, dat de vlinder rups is geweest en nu ziet, hoe onbelangrijk het knagen is. De mens zou geneigd zijn om tegen mij te zeggen; Nu ja, je hebt dat wel mooi gezegd, het is wel wijdingsvol, maar wat hebben we eraan?

Dat is vreemd. Als een mens realistisch wil zijn en je spreekt hem over Allerheiligen, Allerzielen, over de dood, over de magie, over de esoterie, dan komt hij altijd met die ene zin: Wat hebben we eraan? En dan heeft hij van zijn menselijk standpunt uit gelijk. Want, zo zegt onze rups, ik heb zo weinig tijd en ik moet nog een hele tak afkruipen voor ik aan het volgende blad kan beginnen. Waarom zou ik mijn tijd verspillen met dingen, die ik niet eten kan?

Daar sta je dan als vlinder. Want dan kun je nog zo mooie vleugels hebben, je kunt nog zo mooi ermee wapperen, maar wat kun je dan vertellen van zon en van bloemen, van honig en van stuifmeel, van de wind die met je speelt? Dat gaat niet. En toch moet je een antwoord geven aan de rups. Meestal volsta je met te zeggen; Ja, eet nou maar goed. Hoe meer je eet en hoe sneller je eet, hoe sneller het ogenblik komt, dat je voelt dat je wordt gevangen in die zachte droom; dan spin je jezelf in, je wordt pop en dan verander je.

Maar is dat eigenlijk wel eerlijk? Het is helemaal niet zo noodzakelijk, dat die rups zo vlug eet. Het helpt haar zelfs niet. Want al eet zij totdat ze berst, zij zal misschien eerder het slachtoffer

worden van de vogels. Maar of zij zich werkelijk gaat verpoppen, voordat het haar tijd is? Dat geloof ik niet. En daarom is het zo moeilijk om toch enigszins realistisch te blijven en een reëel antwoord te vinden op die menselijke vraag: Ja, maar wat hebben we eraan?

Lach er rustig over. U zegt het misschien niet, maar denkt u dat niet vaak? Als ze bij u komen met iets nieuws of iets anders, is er dan ook niet ergens in u zo'n gedachte, dat ook u zegt; Wat heb ik eraan? En dan moeten wij het antwoord weten, en we weten dat als vlinder. We spreken dan over de zon; maar u houdt nu eenmaal van de schaduw, omdat u daar uw blad beter kunt knagen. En we spreken u van de bloemen; maar die smaken u helemaal niet, want u houdt meer van een eikenblad. Dan spreken we u van de wind, die suizelt, en u zegt alleen: Dat is zo lastig, dan moet ik me extra vasthouden, want dan wappert m'n blad zo eng, En dan, ja, dan probeer je een antwoord te vinden. Maar hoe moet je dat antwoord geven?

Wat heb je eraan? Ach, mens, wat heb je eraan laten we eerlijk zijn wanneer je je vol vreet met kennis, alle magische kennis, alle voorspellingen, de taal der sterren en het hemelschrift, als je alles verstaat tot de taal der bloemen en der dieren toe en je hebt niet ergens die band met het leven? Ik zou het zo willen zeggen, misschien dat ik dan toch weer mijn vlindertaal spreek tot de rupsen, die dadelijk waarschijnlijk veel mooiere vlinders zullen zijn, maar die op het ogenblik nog zo erg over de grond moeten kruipen.

Kijk, wat heb je eraan, wanneer je blijmoedig bent? Als je kracht in jezelf hebt, gaat dan niet alles veel beter? Als je begrip hebt niet van een eenzijdige gebondenheid maar voelt hoe heel de wereld en nog heel veel ongekends voor jou bestaat, als je voelt dat er geen noodzaak is om de dood te vrezen en dat zelfs alle pijn en alle lijden, waarvoor je soms zo bang bent, eigenlijk onbelangrijk zijn, omdat er een hogere kracht in je leeft, een gebondenheid die je helpt, is dat dan niet meer waard dan elke formule, dan alle geleerdheid?

Er is een hele werf nodig om een boot te bouwen, dat weet u. Maar de mens, die Gods kracht in zich draagt, die wandelt over de wateren. Dat is toch veel eenvoudiger? Maar dan zegt u: Ja, maar een boot kunnen we allemaal gebruiken en wandelen over de wateren komt zo zelden voor, is dat wel waar?

Mijn antwoord, vrienden, kan alleen dit zijn; Omdat de mensen aan boten geloven en niet aan zichzelf, daarom wandelen ze niet over de wateren. Tegen de rups zou ik kunnen zeggen; Omdat je gelooft aan de belangrijkheid van jezelf en je blad, zie je de zon niet.

Wanneer u leeft met een begrip voor de kosmische harmonie, de liefde die ons buiten tijd en ruimte samenbindt tot één geheel, wanneer u begrijpt hoe wij allemaal deel zijn van een en dezelfde kracht niet de bouwsteentjes van de tempel, zoals men het soms zo mooi zegt. Neen, de adem Gods, die de tempel doortrekt, dat is ons leven dan kunt u zoveel dingen verwerken en verdragen, die anders zo lastig zijn.

Als u mij vraagt: Wat heb je eraan? Of: Wat heb ik eraan? Dan kan ik alleen maar zeggen; een begrip voor dit tijdloze, dit eeuwige in uzelf, deze gebondenheid aan alle dingen, die gelijktijdig is volkomen harmonie en volkomen vrijheid, omdat dat de vervulling is van alles wat er in u bestaat. En dan bent u pas sterk. Dan lacht u om de dood. En als u het nodig vindt, dan stuurt u hem een tijdje terug, of u zegt tot hem: Kom, vriend, neem m'n jas en laat me binnen. Ik wil in de voorhallen nu eens dwalen en niet alleen maar buiten in de kou staan.

Dit is geen kwestie van geloof onthoudt u dat nu alstublieft goed. Want het is het geloof, dat Allerheiligen en Allerzielen heeft geschapen. Het is het geloof, dat God in stukjes heeft verdeeld. Het is het geloof, dat de hele wereld, alle sferen en alle leven heeft ingedeeld in een menselijk systeem, waarin de werkelijkheid niet past. Het is geen geloof, dat u nodig hebt, maar het is de zelfverzekerdheid van het leven.

Ja, laat mij dan toch maar weer in mijn vlindertaal spreken, want anders vind ik er toch geen uitweg in.

Vrienden, licht kennen is weten dat je deel van God bent, weten dat er geen einde is, dat er geen verschrikking kan zijn en ook geen hemel, maar dat er is leven, eeuwig pulserend leven, deelgenootschap met alles wat er is, met God, met de schepping, zonder grens, ook nu en dat er geen grens is tussen u en een hogere sfeer of wereld (die kan er alleen voor uw bewustzijn bestaan), maar dat uw wezen één is met de wereld. Zou je dan niet het zelfvertrouwen hebben om waarlijk te leven zonder angst voor iets? Om te zeggen: Al gooien ze de hele wereld dood

met atoombommen, wat kan het mij schelen. Want die atoombommen, dat is een tijdelijk verschijnsel, maar wij zijn buiten de tijd, wij zijn eeuwig, wij zijn licht, wij zijn kracht, ons kan niets gebeuren. Vertrouwen in jezelf, omdat je deel bent van God, vertrouwen in de liefde Gods, die je bindt met het hele leven en met alle dingen en niet alleen maar met een enkel deeltje daarvan, dat moet je hebben.

Wanneer je gelooft in het licht, dan heb je wieken en kun je misschien dat negerliedje gaan parafaseren: All Gods children got a wing, alle kinderen Gods hebben vleugels. Je zou kunnen zeggen: Dan is er geen grens. En dan mag de rede daarvoor stilstaan en mag het menselijk denken dat soms afwijzen, maar je bent sterk. Door die sterkte in jezelf ben je verwant met alle dingen en kun je spreken in alle dingen. Dan is de eenheid Gods in jou en in al wat rond je is of dat nu een mens is of een stoffelijk voertuig of een geest of wat anders zo sterk, dat er een harmonisch bestaan is. Van machines met een fout zegt u waar de fout zit, omdat er harmonie is; en de fout wordt opgeheven, omdat er een harmonie is. Wanneer de zaken niet goed gaan, dan vindt ge de weg, waardoor de zaak wel goed kan gaan. Wanneer ge meent, dat het lichaam niet meer voort kan en dat ge geen kracht hebt, of dat ge ziek zijt en ge weet in u die eenheid, dan wordt dat lichaam aangepast aan de noodzaak en aan de behoefte. En dan hoeft u ook niet meer te denken aan Allerheiligen of Allerzielen. Denk dan maar aan de eenheid, die wij allen zijn in de Schepper. Denk aan de wijsheid, die niet het kennen van feiten is, maar het beleven van de ene werkelijkheid buiten alle ruimte en tijd. Dat is ons aller leven.

Wanneer je dat doet, dan heeft u de inwijding, dan heeft u de waarheid gevonden. En als het ik dan terugkomt en zegt: Ja, maar ik ben toch anders dan een ander, zeg dan tegen jezelf: Nu ja, goed, misschien zal ik nog een tijd van bloem tot bloem moeten gaan. Misschien zal ik nog een ogenblik moeten drijven op de winden der eeuwigheid, maar eens zal mijn adem zich vermengen met die van de wind. Dan valt zelfs de laatste schil, de vlinder, weg, Maar dat wat ik ben levende kracht zal eenzijn met de oneindigheid.

Nu moet u me niet kwalijk nemen dat ik als enige spreker op deze morgen het hierbij laat. Ik heb mijn best gedaan om iets te zeggen, niet alleen over Allerheiligen en Allerzielen maar ook over uzelf. En daarbij heb ik misschien meer over mezelf gepraat dan onder de mensen netjes is. Maar ik ben deel van u, in God. Gij zijt deel van mij, in God. En daarom zult u toch wel dit hebben begrepen van het loflied, dat ik vandaag heb aangeheven op het leven: God, Die is levende kracht en het leven en ook ons wezen.

Ik hoop alleen dat u daaruit iets zult putten, dat niet alleen maar wijding is, maar dat u wanneer u de bekende vraag stelt: Wat heb ik eraan? zult zeggen: Laat ik voor mijzelf eerst dit aanvaarden, deze eenheid met God dan zal al het andere vanzelf komen.

Vrienden, ik wens u allen een aangename, gezegende zondag.